

Theologie a filosofie

Ladislav Hejdánek

in: Mlat — 5. 3. 1950, Ladislav Hejdánek (vyd.), Praha: samizdat, 1950, č. 3, str. 1–2 (5. 3.)

◆ publikace

◆ článek, česky, vznik: 5. 3. 1950

◆ article, Czech, origin: 5. 3. 1950

Theologie a filosofie

Hromádka zahájil své přednášky na Husově fakultě minulý čtvrtek (tj. 2. t.m.). V podstatě uvedl tři důvody, proč se uvedeným tématem zabývá.

1) Dnes se filosofie opět stává relevantní, na světovém názoru opět záleží. Celá společnost má být budována na určité ideologii. I je třeba si klást otázku: které jsou to principy, na nichž se dnes v po sledu staví? a jak na to reaguje theolog? Je třeba při tom pamatovat, že tu jde o něco, co přesahuje hranice jmen Marx, Engels, Lenin, Stalin - poslední principy dnešního úsilí mají daleko starší kořeny; těmito muži byly jen nově vyhmátnuty a formulovány.

2) Někteří theologové jsou v nebezpečí, že znehodnocováním filosofie oslabí svou theologii. Je třeba pamatovat, že od počátku theologové vedli ustavičný, byť někdy jen latentní zápas s posledními principy filosofickými. Bylo a je to nutné, protože přirozený člověk jest filosof; filosofie se rozumí sama sebou, metafysika je habitem člověka. Protože však theologie se nerozumí sama sebou (není těžšího úkolu než se stát theologem), musí se theologie nějak vyrovnat s principy a kategoriemi filosofickými.

3) Církev pracovala [asi spíš usilovala, pozn. red.] vždycky ve své nejvlastnější podstatě o to, aby byla. I když není ze světa, ví ovšem, že je na světě, a nemůže se neobírat tím, co je za jejími hradbami: nemůže se neobírat těžkostmi tohoto světa. Svět a společnost však nikdy nebyly organisovány bez idejí filosofických; ano, dějiny filosofie právě jsou obrovským dramatem v zápase lidského ducha o zvládnutí světa. A tu je problémem, jak dalece je církev odpovědná za to, co se děje ve světě; a hlavně je problémem, jak promítnout odpovědnost církve za její hranice. Otázka zní: je možno, abychom principy theologické promítli do sféry pozemské, tj. např. do myšlení filosofického, právního apod.?

To je asi tak to nejpodstatnější z první přednášky. (Honza ostatně vydá přesnější zápis, jak se zdá.) Měl bych nyní několik poznámek, ale nechám si je až na příležitější místo. Půjde hlavně o Hromádkovo pojetí filosofie jako přirozeného myšlení; bude však třeba počkat, až pochopíme tento názor lépe a přesněji.